

Taner Akçam: Ermeni ders kitaplarında 1915 (3)

Posted on 05/12/2014

Ermenistan'da okutulan ders kitaplarında 1915 konusu nasıl ele alınmaktadır? 11'inci sınıf ders kitabından yapacağım alıntılarla konuyu açıklamaya çalışacağım. Alıntıların arasına, anlamayı kolaylaştırmak amacıyla köşeli parantezlerle kısa açıklamaları koydum.

Kitabın adı: Hayots Patmutyun 11 (Ermeni Tarihi 11)

Yazarları: Aşot Melkonyan, Aram Simonyan, Aram Nazaryan, Pavel Çobanyan, Vlatimir Barkhutaryan, Edik Gevorkyan, Karen Khacatıryan (Zangak, Yerevan 2010).

Kitapta konular bölüm, kısım ve başlık olarak üç kategoride ele alınmış ve her başlık ayrı bir yazara ait. Hayko Panosyan'ın çevirileri, 1'inci bölüm, 2'ci kısım 6'ıncı başlık altında yer alıyor. Başlık, "Birinci Dünya Savaşı Yıllarında Ermenistan ve Ermeniler"; yazarı Aram Nazaryan.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA KAFKASYA CEPHESİ

[İttihatçıların savaşta izledikleri politikanın ana hatları neydi, konusuna şu açıklama getiriliyor:]

1) "Jön Türkler Rus İmparatorluğunda yaşayan Türkçe konuşan ve Müslüman diğer halkları Ruslara karşı kullanma ve ileride onları "Büyük Turan"da birleştirme amacını taşıyorlardı. Pantürkist bu planın uygulanması yolunda Ermeniler ve Ermenistan ciddi engellerdi. Dolayısıyla, Osmanlı İmparatorluğunun savaşa katılma amaçlarından biri de "Ermeni

engeli”nin [ortadan] kaldırılmasıydı.” (Sayfa 110)

2) “Kafkas Cephesi’nin başlangıç sürecindeki en önemli olay 9 Aralık 1914’ten 5 Ocak 1915’e dek süren Sarıkamış Savaşı’dır. Enver Paşa komutasındaki Türk Ordusu Oltu, Artvin ve Ardahan’ı zaptedip, Batum’a çok yaklaşarak, Kars-Sarıkamış bölgesinde Rus Ordusunun gerisine çıkabildi. Ama Rus askerleri ve Ermeni gönüllülerinin kahramanca savaşmaları sayesinde 90 bin kişilik Osmanlı Ordusu tümüyle bozguna uğratıldı.” (Sayfa 113)

ERMENİ GÖNÜLLÜ HAREKETİ

[Kafkas Ermenileri soruna nasıl bakıyor ve ne tür politikaları öneriyorlardı, konusunda şunlar söyleniyor:]

3) “Osmanlı İmparatorluğu savaş durumunda Ermenileri kendi saflarına çekmeye büyük bir önem veriyorlardı. Öte yandan, Ermeni halkının ve onun yönetici kadrolarının önünde o günlerde, Ermeniliğin, en başta Batı Ermeniliğinin [Ermeniler, Osmanlı yönetimi altında yaşadıkları bölgeyi ya ‘tarihi Ermenistan’ ya da ‘Batı Ermenistan’ı olarak adlandırırlar.] güvenliğini sağlamak için nasıl bir tavır takınılması, nasıl bir yol izlenmesi gerektiği şeklinde çözülmesi zor sorular başgöstermişti.

Kafkas Rus Yönetimi, Türkiye’ye karşı savaş durumunda Ermenilerin davranışını belirlemek için bazı adımlar attı. Worontsov- Daşkov ve Ermeni Ulusal Bürosu’nun temsilcileri [aralarında Aleksandr Khadisyanyan’ın da olduğu bazı isimler ve onların görev ve makamları sayılmaktadır] arasında yapılan birkaç görüşme sonucunda tarafların tavrı belirginleşti.” (Sayfa 114)

[Kafkas Ermenilerinin Ermeni gönüllü birlikler kurması kararı şöyle açıklanıyor:]

4) “[Tiflis] Ermenistan Ulusal Bürosu’nun hedeflediği en yakın politik amaç, Batı

Ermenistan'ının özerkliğini elde etmekte.

O günlerde Kafkasya Ermenileri'nde genel bir heyecan hüküm sürüyordu. Binlerce kişinin katıldığı toplantı ve gösteriler yapılıyor, gençler savaşa aktif olarak katılmak ve gönüllü müfrezeleri kurmak istiyorlardı. Hemen hemen hiç kimse Rus Ordusu'nun erken bir zaferinden şüphe etmiyordu.

Bu koşullarda Ulusal Büro Ermeni Gönüllü Hareketi'nin teşkilatlanma faaliyetlerine öncülük etti." (Sayfa 115)

5) "Ermeni gönüllü grupları Rus Ordularına yardım etmeliydi. Gönüllüler hareketinin başlıca amacı, Rus Ordusunun yardımıyla, Ermeni Vilayetleri ve Kilikya'da Rusya'nın hamiliğinde özerkliğin tesis edilmesiydi.

Gerilla mücadelesinin yiğit komutan ve erleri Tiflis'te toplandılar. Rusya'nın çeşitli yörelerinden, Balkanlardan ve ABD'den gönüllüler geliyorlardı.

Vatanseverliğin çok yüksek olduğu bir sırada, 1914 Kasım başlarında zaten dört gönüllü müfrezesi oluşmuştu. 1'inci müfreme Salmast'ta [İran Azerbaycan'ında] kurulmuştu, komutanı Andranik'ti." (Sayfa 115)

[Gönüllü birliklerin savaştaki başarıları şu şekilde anlatılıyor:]

6) "1'inci müfreme Erciş bölgesinde savaşıyordu. 7 Şubat 1916'da Andranik 1.500 gönüllüsüyle ve 200 Kazak atlısının yardımıyla Bitlis'i zaptetti.

Dro'nun 2'inci müfrezesi Hınıs-Muş bölgesinde 1240 gönüllüsüyle 13 Ocak 1916'da Hınıs'ı zaptetti ve 2 Şubat'ta Muş'a girdi.

3'üncü müfreze Hamzasb'ınakıllı uygulamaları sayesinde Van'da ve daha sonra Hizan bölgesinde büyük başarılarla ulaştı. 11 Mart 1916'da onun gönüllüleri Hizan'ı zaptettiler ve katliamlardan sağ kalan 5.000 Ermeni'yi Türk boyunduruğundan kurtardılar." (Sayfa 117)

[Kitap, soykırım kararının Ermeni gönüllü birliklerinin kurulmasından önce verildiğini söylüyor:]

7) Aksi iddia edilemez ki, [Ermeni gönüllü hareketi] Ermenistan'ın kurtarılması için verilen silahlı mücadelenin muzaffer ve şanlı sayfalarındandır. Gönüllü hareketi olsun olmasın, Jön Türkler Ermenistan'daki ve Osmanlı İmparatorluğu sınırları içindeki Ermenilerin soykırımını çok önceden, bu durumun yaratılmasından önce, planlamışlardı." (Sayfa 118)

[Ermeni gönüllü birlikleri 1916 yılında Rusya tarafından dağıtılmıştır. Kitapta buna ilişkin getirilen açıklama şöyle:]

8) "Rus yönetimi Ermenilerin "özerklik" ve "bağımsızlık" planlarını biliyordu. Ermeni müfrezelerinin dağıtılmasının başlıca nedeni buydu." (Sayfa 118)

Kaynak: Taraf.com.tr